Hopfällbar hjälpreda

En hopfällbar arbetsbänk kan underlätta vinterjobben på båten. PB har provat tio små och stora hopfällbara arbetsbänkar.

Text och foto **Håkan Hardenborg**

I bland räcker det inte med tvätt och målning när båten ska rustas inför sjösättningen. Man kanske måste klara av lite småsnickerier också. Sådant som gått sönder ska lagas eller måhända vill man förverkliga några smarta idéer som grott under vintern.

Poängen med en hopfällbar arbetsbänk är att man kan spänna fast sitt arbetsstycke. Halva jobbet är gjort om du stabilt kan fixera det du ska såga, slipa, hyvla eller borra.

Hemligheten bakom lyckat fixande är ofta just bra fixering. Med en hopfällbar arbetsbänk slipper du kapa brädan över knäet eller ta hjälp av grannen som håller fast den snurrande plattan vid borrning etc. Vidare så får man arbetsstycket på en bra höjd. Det spar knän och rygg. En liten bänk går in i bagageutrymmet även på en ganska liten bil. I en ordinär kombibil går även de större in. Dessutom går den att fälla ihop och kan stuvas undan i boden eller förrådet när den inte används.

SINNRIKA SKAPELSER

Uppgiften att konstruera hopfällbara arbetsbänkar har uppenbarligen lockat skarpa hjärnor. De är ofta mycket sinnrika skapelser.

Gemensamt är en benställning i metall och två horisontella skivor som samtidigt utgör ett litet bord och ett skruvstäd. Den bakre skivan flyttas med vevmekanik.

Plattorna har också några hål mellan vilka klossar eller bänkhakar av plast kan flyttas. Vevarna kan dras oberoende av varandra så även koniska eller oregelbundet formade föremål utan parallella kanter kan klämmas fast mellan bänkskivorna eller bänkhakarna.

Jämfört med en traditionell hyvelbänk kan en hopfällbar arbetsbänk göra nästan allt det som en sådan kan. Vissa saker gör den till och med bättre såsom klämma fast breda bräder eller skivor på högkant.

Det enda som avgjort går bättre på en hyvelbänk är att spänna fast långa arbetsstycken i kortändarna. Då får man översidan och långsidorna fria för hyvling och cirkelsågning med anhåll.

Detta är viktigt för snickaren men hur ofta behöver båtägaren göra det?

TIPS

Behöver du sällan en arbetsbänk – köp en billig. Du kommer att vara glad att du överhuvud har en när du behöver den.

Jobbar du ofta så kan du gärna unna dig en mer påkostad arbetsbänk. Du kommer att ha glädje av de ökande möjligheterna.

Du kommer att ha nytta av en hopfällbar arbetsbänk även om du har en hyvelbänk hemma i en snickarverkstad och är en någorlunda flitig hobbysnickare.

Arbetsbänken vill ha ett relativt plant underlag vilket kanske inte alltid är möjligt på alla båtuppställningsplatser. Ett kilformat trästycke under det ben som hänger i luften kan göra underverk.

Undvik att arbeta med metall på det ställe där du annars jobbar med trä. Små metallspån från filning och borrning har en tendens att bli kvar i bänkytan för att sedan gräva sig in och fastna i ytan på träföremål. Följden kan bli att eggverktygen blir slöa i förtid.

Slabbigt målningsarbete och pyssel med smutsiga motorer får en oskyddad arbetsbänk att åldras i förtid.

Arbetsbänken mår inte bra av att bli lämnad kvar utomhus i regn och rusk.

BLACK & DECKER

Black & Decker Workmate 301

Det finns en uppsjö av små enkla hopfällbara arbetsbänkar på marknaden av typen utbyggd hopfällbar sågbock. Black & Deckers Workmate 301, för ca 350 kr, är en sådan. Gemensamt för dessa bänkar är att de gör stor nytta, är lätta och har ofta lågt pris. Det lilla formatet begränsar dock storleken på de föremål som kan spännas fast och bearbetas. De tar ofta överraskande stor plats att förvara hopfällda.

+ Lågt pris
+ Lätt att förstå och ställa upp

− Tar rätt stor plats hopfälld
− Liten arbetsyta

Black & Decker Workmate WM 540

Den nya Black & Deckers Workmate WM 540 för ca 950 kr är en rolig variant på sågbockstemat. I hopfällt läge kan den bli en liten pirra eller kärra. Behöver man en riktig kärra ska man dock köpa något annat. Tyngdpunkten är för hög och den erbjuder ingen särskilt bekväm ställning för händerna. Men det är onekligen en rolig idé och för korta tillfälliga transporter duger den gott. Som arbetsbänk fungerar den hyggligt. För den som både behöver en enkel kärra och en enkel arbetsbänk är den ett fynd. Vi slet förgäves som djur för att fälla ut vårt provex inför fotograferingen. Den satt stenhårt ihop så därför visas den som kärra.

+ Lättflyttad på hjul
+ Rolig kombination

− Liten arbetsyta

Black & Decker Workmate Plus WM 825

På Black & Deckers toppmodell Workmate Plus WM 825 för 1 200 kr, kan bakre bänkhalvan flyttas mellan tre lägen. Det är en mycket värdefull finess. Både breda, upp till 226 mm breda, och lövtunna arbetsstycken kan klämmas fast. Vidare är båda vevarna sammankopplade med en rem. Man klarar därför att skruva fast arbetsstycken med en enda handrörelse. Ska icke parallella arbetsstycken klämmas fast, vevar man på den vev som ”har mest kvar” varvid den andra veven frikopplas. På bilden visas ytterligare en finess, ena bänkhalvan kan vinklas upp 90° och klämma fast arbetsstycket horisontellt.

+ Enhandsinställning
+ Två arbetshöjder
+ Mycket stadig
+ Utrymmessnål som hopfälld
+ Vertikal spännmöjlighet

− Inga egentliga brister

Black & Decker Workmate 626 och 536

Den klassiska hopfällbara arbetsbänken från Black & Decker är en ytterst sinnrik konstruktion med delar av pressad plåt. In- och utfällbara ben i hörnen medger två arbetshöjder, vilket är en stor fördel. Den lägre höjden är ofta bekväm vid sågning för hand. På den övre arbetar man bekvämt med de flesta andra arbeten. Gemensamt är att de tar liten plats hopfällda och att de är förhållandevis bekväma att bära med sig. Ett urtag i skivorna gör det lätt att hålla fast rör och profiler. Skillnaden mellan klassiska originalmodellen Black & Decker Workmate 626 och den något mindre Black & Decker Workmate 536 är skivbredden med åtföljande vikt och prisskillnad, 950 kr resp 650 kr. Arbetshöjderna är desamma. Dessa bänkar är alltjämt de stadigaste.

+ Två arbetshöjder
+ Mycket stadig
+ Tar liten plats hopfälld

− Inga egentliga brister

WOLCRAFT

Wolfcraft Master 500

Black & Deckers har en stor konkurrent när det gäller hopfällbara arbetspallar, tyska Wolfcraft med en mängd smarta verktyg och tillbehör på programmet. Wolfcrafts hopfällbara bänkar är i princip en vidareutveckling av den tidigare nämnda hopfällbara sågbocken. De har fin finish och är trevliga att arbeta vid. Men de tar stor plats hopfällda och är förhållandevis dyra. Nya Wolfcraft Master 500 för ca 1 050 kr, är ett gott exempel. Den har en finess i form av handtaget mitt fram. Det frigör den främre plattan så att man snabbt kan ställa in vidden.

+ Snabb att ställa in

− Tar rätt stor plats hopfälld
− Dyr

Wolfcraft Master 600

Wolfcraft Master 600 är intressant genom sin flexibilitet. Bänkskivan går både att höja och sänkas och lutas upp till 65°. Wolfcraft Master 600 är knappast en bänk för de hårda tunga jobben. Den flexibla konstruktionen har sitt pris. Vilken belastning bänken klarar är försiktigtvis inte heller angivet. Men för dem som behöver en flexibel bänk för finlir och precisionsarbete är den ett fynd, pris ca 1 350 kr. Den kan t o m användas som staffli. På bilden en målning av Kristzina Widengård, Uppsala. Den modell som är på väg att ersätta den på bilden har mörk skiva och en verktygshållare upptill på ramens överliggare.

+ Flexibel, bänkskivan kan höjas, sänkas och lutas

− Tar rätt stor plats hopfälld
− För vek för tungt arbete
− Dyr

Wolfcraft Master 800

Toppmodellen Wolfcraft Master 800, för ca 2 020 kr, har en mycket värdefull finess. Ena halvan av bänken flyttas på gängse sätt med vevar. Den andra halvan spännes med fotmanövrerade pedaler. Det är mycket praktiskt när man hanterar otympliga arbetsstycken. Det kan då hållas med båda händerna och spännas fast med foten. Bänken tar rätt stor plats hopfälld och är bökig att bära.

+ Smart fotmanövrering

− Tar rätt stor plats hopfälld
− Dyr

Wolfcraft Master 1000

Wolfcraft har länge tillverkat en rolig och hopfällbar kombination av ultrakort hyvelbänk och sågbord. Den aktuella modellen heter Wolfcraft Mastercut 1000 och har hjul som gör den ganska lättflyttad i hopfällt tillstånd. I sågbordet kan såväl cirkelsågar, sticksågar och handöverfräsar monteras i uppochnedvänt läge. På så sätt kan små arbetsstycken föras över maskinens verktyg och bearbetas. Det finns risk för handskador om man är oförsiktig, men metoden är mycket användbar. Hyvelbänken är inte lång, men bättre en kort hyvelbänk än ingen alls. De höga plåtsargerna under bordet begränsar möjligheterna att använda tvingar för att klämma fast arbetsstycken. Pris ca 2 250 kr, säkerhetsströmbrytare för maskinerna ingår.

+ Mångsidig- både maskinbord och hyvelbänk
+ Säkerhetsströmbrytare medföljer

− Tar riktigt stor plats hopfälld
− Dyr

FÖR TEKNIKFREAKEN

Zoom Magnum 1000

Zoom Magnum 1000 är en intressant arbetsbänk som Clas Ohlson har börjat sälja för 998 kr. Det är väl den mest sinnrika och finurligaste arbetsbänken just nu. Olika beslag och hjälpmedel följer med som gör det möjligt att hitta mängder med olika lösningar på problemet att spänna fast arbetsstycken. Intressant är möjligheten att klämma fast föremål under skivorna. Kanterna på skivorna kan på så sätt användas för att styra en stick- eller cirkelsåg eller som på bilden en handöverfräs. Bänken kan också förlängas som på bilden. Flyttas också bakre plattan kan dryga meterlånga arbetsstycken klämmas fast. Detta är bänken för den tekniskt orienterade som uppskattar fiffiga lösningar och har sinne för att utnyttja dem. Monteringen kräver också sin tid och eftertanke. Bänken är alltså inget för den otålige som snabbt vill komma igång och som jobbar med enkla lösningar.

+ Intressant och mångsidig
+ Kan spänna fast stora föremål
+ Ger den kunnige många möjligheter
+ Mycket för pengarna

− Ranglig i förlängt läge
− Tar stor plats hopfälld
− Kräver tekniksinne

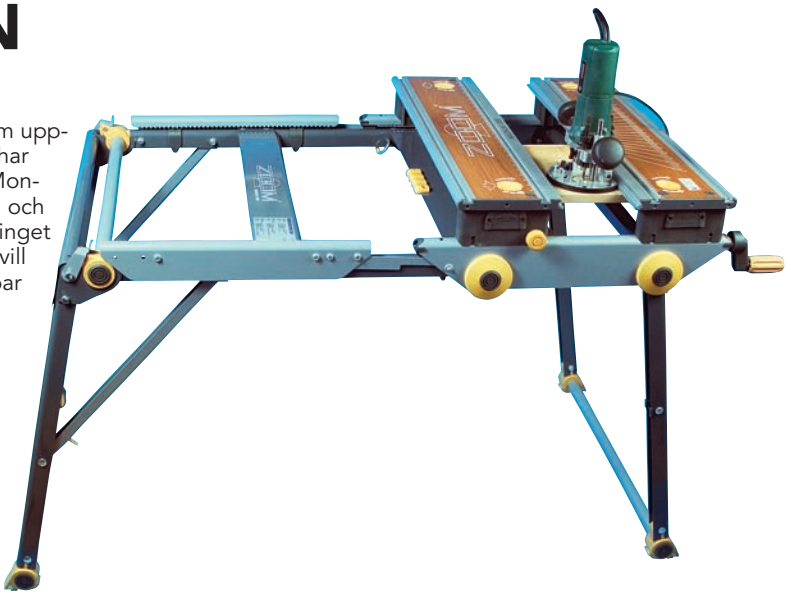

TILLBEHÖR OCH RESERVDELAR

Vad som brukar gå sönder på Wolfcrafts och andra bänkar vet vi ännu inte. Men Black & Deckers klassiska bänkar har varit med så länge nu så vi har lärt oss vad som brukar hända när ålderskrämporna sätter in. Fjädrarna som håller kvar de utfällbara benen i inställt läge har en tendens att spricka och gå sönder. Det går naturligtvis att leva med ett eller par fladdrande ben, men det är i längden ganska tröttsamt. Andra förargligheter som kan hända är att de mjuka tassarna på benen och på undre ramen förlorar i spänst och tappas bort. Priserna skiftar. Vänder man sig till auktoriserade verkstäder som har avtal med Black & Decker/DeWalt brukar dessa grejer kosta cirka 15 kronor styck, vilket får sägas vara väl använda pengar.

Vänder man sig till en vanlig järn- eller bygghandel kan det bli mycket dyrare. De tyvärr ganska få auktoriserade verkstäderna hittar man på Black & Deckers hemsida, *www.blackanddecker.se/service*.

Wolfcrafts fiffiga bänkhakar för rör och runda objekt passar också till Black & Decker-bänkar. Tyvärr är de lite dyra, en sats om två kostar ca 85 kr.

Produkt	Arbetshöjd	Max öppning cm	Bordsbredd cm	Max Belastning	Vikt kg	Mått hopfälld cm	Pris	Ömdöme
Black & Decker Workmate Plus 825 (BÄST I TEST)	59/78	22,6	74	250	13	74 x 83 x 22	1 200 kr	Bra köp!
Black & Decker Workmate 626	59/78	13,6	74	250	10	74 x 74 x 20	950 kr	Klassiker
Black & Decker Workmate 536	59/78	13,6	61	160	9	61 x 74 x 20	650 kr	Liten klassiker
Black & Decker Workmate 540	73 cm	11,5	43,5	160		53 x 131 x 17 cm	950 kr	Lättflyttad
Black & Decker Workmate 301	76	11,5	61	160	7,5	61 x 91 x 13	350 kr	Enkel
Wolfcraft Master 800	81	18,5	76,5	200	19	77 x 120 x 30	2020 kr	Dyrt, men nyttigt köp
Wolfcraft Master 600	77,7-101,5	11, 21*	65	Ej angivet	16	65 x 110 x 18	1 350 kr	Intressant uddamodell
Wolfcraft Master 500	85	16	64,5	180	24	64,5 x 120 x 17	1 050 kr	Snabbinställd
Wolfcraft Mastercut 1000	86,5	17 *	55	200	29	58 x 150 x 33 **	2250 kr	Mångsidig
Zoom Magnum 1000	85,5 cm	59/109	75,5	200	28	75,5 x 133 x 23	998 kr	Tekniktät

* hyvelbänkstångens maximala öppning

** sågskyddet avmonterat

Black & Decker, *www.blackanddecker.se*, tel 031-68 60 60
Clas Ohlson, *www.clasohlson.se*, tel 0247-445 00, bänktillverkarens hemsida: *www.hgv-europe.com*
Wolfcraft *www.wolfcraft.com*, tel 0708-52 92 15